

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 14 december 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om tilläggsskatt å bensin, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en den 17 november 1939 dagtecknad proposition, nr 84, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om tilläggsskatt å bensin;
- 2) förordning om extra tilläggsskatt å bensin och lättbentyl;
- 3) förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 januari 1940; samt
- 4) förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

De vid propositionen fogade författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å bensin.

Härigenom förordnas, att för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, skall — utöver skatt, varom förmäles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med tre öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å bensin tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1940 och gäller till och med den 30 juni 1940.

2) Förslag

till

förordning om extra tilläggsskatt å bensin och lättbentyl.

Häri genom förordnas som följer:

För bensin och lättbentyl, som försäljes mot avlämnande av inköpskupong bunden i inköpshäfte enligt kungörelsen den 6 oktober 1939 (nr 699) om reglering av försäljningen av bensin och lättbentyl samt sådan varas användning för drivande av vissa fordon, skall, utöver eljest stadgad skatt, till staten erläggas extra tilläggsskatt med tio öre för liter.

Bestämmelser rörande uppbörd och redovisning av skatt, som avses i denna förordning, så ock de närmare föreskrifter, som eljest erfordras för förordningens tillämpning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, och gäller till och med den 30 juni 1940.

3) Förslag

till

förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 januari 1940.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

För bensin, som den 1 januari 1940 klockan 6 f. m. finnes i riket, skall i den ordning nedan sägs till staten erläggas skatt med tre öre för liter.

Är bensin blandad med annan vara, skall vid skattskyldighetens bestämmande hänsyn tagas till den myckenhet, varmed bensin ingår i blandningen.

2 §.

Skyldighet att erlägga skatt enligt denna förordning åligger, där ej annat föranledes av vad nedan i 9 § stadgas, den, som vid den i 1 § angivna tid innehar bensin till myckenhet överstigande 800 liter.

3 §.

Envar enligt denna förordning skattskyldig skall senast den 1 februari 1940 på heder och samvete avgiva deklARATION rörande den myckenhet bensin, han vid den i 1 § angivna tid innehade, varvid tillika skall angivas den plats, där bensinen då förvarades.

Skyldighet att avgiva deklARATION för annan än enskild person åligger vederbörande styrelse, förvaltning, syssloman, ombud och, för oskiftat stärbhus, den som sitter i boet.

DeklARATION skall avgivas till länsstyrelsen i det län, där den uppgiftspliktige författningsenligt är eller bör vara mantalsskriven, eller, om han är avliden, senast varit eller bort vara mantalsskriven,

eller där vederbörande styrelse eller förvaltning har sitt säte eller syssloman eller ombud är bosatt,

eller i fall, då nämnda regler ej äga tillämpning, i det län, där den med deklARATIONEN avsedda bensinen huvudsakligen finnes vid den i 1 § angivna tid.

4 §.

1 mom. Det åligger länsstyrelse att övervaka, att deklARATIONER inkomma från alla uppgiftsskyldiga och att avgivna deklARATIONER äro fullständiga och riktiga, därvid särskilt bör tillses, att envar, som idkar handel med eldfarliga oljor av första klassen, fullgjort honom åliggande deklARATIONSSKYLDIGHET. Den, som icke avgivit deklARATION men kan antagas vara deklARATIONSPLIKTIG eller som avgivit ofullständig deklARATION, må föreläggas att inom viss tid inkomma med deklARATION eller med erforderliga uppgifter.

2 mom. Finner länsstyrelse för behörig påföring av skatt nödigt, att granskning av den skattskyldiges bokföring eller undersökning av dennes ineliggande lager av bensin verkställas, bör länsstyrelsen föranstalta om sådan granskning eller undersökning; och äger länsstyrelsen därvid, i mån av behov, anlita biträde av sakkunnig.

Det åligger skattskyldig att för sådan undersökning bereda länsstyrelse eller av länsstyrelse förordnad person tillträde till handels-, fabriks- eller annan upplagslokal samt att för granskning tillhandahålla sin bokföring och därtill hörande handlingar.

Arvode till sakkunnig bestämmes av länsstyrelse och skall jämte annan kostnad för undersökning eller granskning, som i detta mom. sägs, bestridas av medel, som enligt denna förordning inflyta till statsverket.

3 mom. Kungl. Maj:t må ock förordna om granskning av deklARATIONER och eljest inhämtade uppgifter. Av Kungl. Maj:t förordnad granskningsman äger jämväl taga del av skattskyldigs bokföring och verkställa undersökning av dennes ineliggande lager av bensin på sätt i 2 mom. stadgas.

Kostnad för granskning, varom Kungl. Maj:t förordnat, bestrides av medel, som i 2 mom. sägs.

5 §.

Länsstyrelse åligger att på grund av inkomna deklARATIONER och eljest inhämtade uppgifter i särskild längd förteckna dem, som avgivit deklARATION, samt fastställa den myckenhet bensin, för vilken skatt skall erläggas enligt denna förordning, ävensom därå belöpande skatt.

6 §.

Så snart ske kan skall till envar skattskyldig i rekommenderat brev med allmänna posten översändas utdrag av längden, såvitt honom angår, tillika med underrättelse om tid och sätt för skattens erläggande samt vad den skattskyldige har att iakttaga, om han vill överklaga länsstyrelsens beslut eller eljest söka befrielse från påförd skatt.

7 §.

Har någon i deklARATION eller annan uppgift, som enligt denna förordning avgivits, lämnat oriktigt meddelande, eller har uppgiftspliktig underlåtit avlämna deklARATION eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att skatt icke blivit honom påförd eller blivit påförd till för lågt belopp, skall skatt påföras den skattskyldige till belopp, som genom berörda förfarande eller underlåtenhet undandragits.

Efterbeskattning må ej ske senare än år 1944.

8 §.

1 mom. Förmenas länsstyrelse hava vid påförande av skatt oriktigt förfarit, må besvär anföras hos kammarrätten.

Den, som vill anföras besvär över honom enligt denna förordning påförd skatt, åligger att inom natt och år efter det skatten blivit honom avfordrad ingiva eller, på eget äventyr, i betalt brev med allmänna posten insända besvären till länsstyrelsen i det län, där skatten påförts, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke varda till prövning upptagna; dock må icke den omständigheten, att besvären i stället för till länsstyrelsen ingivits eller avsänts till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till länsstyrelsen för vidare behandling på sätt i 2 mom. sägs.

2 mom. Sedan vid besvären fogats de handlingar, på vilka överklagade beslutet grundats, ävensom utdrag av längden, i vad den klagande angår, översänder länsstyrelsen skyndsamt till kammarrätten samtliga handlingar med de upplysningar och erinringar besvären anses påkalla.

9 §.

Visar skattskyldig, att bensin, som han vid den i 1 § angivna tid innehaft, till annan levererats, och grundar sig leveransen på försäljningsavtal, som slutits före denna förordnings ikraftträdande, äger Kungl. Maj:t, där den

skattskyldige icke på grund av förbehåll i försäljningsavtalet eller eljest är berättigad att hos köparen uttaga skatten, bestämma, att skattskyldigheten skall åligga köpare, eller, då skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av skatten.

Ansökan om sådan befrielse eller återbäring skall ingivas inom natt och år efter det skatt vederbörande avfordrats.

10 §.

Angående restitution av skatt, som i denna förordning avses, skola bestämmelserna i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Granskning av deklARATIONER, som enligt denna förordning avgivits, må ej verkställas av annan än länsstyrelse eller jämlikt 4 § 3 mom. förordnad person. Deklarationerna skola tillhandahållas dem, som i och för sin befattning böra därav erhålla del. I övrigt må deklARATION icke vara för någon tillgänglig, utan att den, som avgivit deklARATIONEN, medgivit dess offentliggörande; dock må deklARATIONER, på sätt Kungl. Maj:t förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till ämbetsmyndighet eller tjänsteman, åt vilken Kungl. Maj:t uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med de undantag, vartill stadgandena i nästföregående stycke föranleda, hos länsstyrelsen behörigen förvaras intill utgången av år 1944, varefter deklARATIONERNA skola förstöras.

12 §.

Den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION, böte från och med tjugufem till och med trehundra kronor; och må länsstyrelsen förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

13 §.

Har någon i deklARATION mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, så att han därigenom undgått att betala skatt eller fått erlægga för låg skatt, böte högst fem gånger det belopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

Har den oriktiga uppgiften icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat uppgiften, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som genom den oriktiga uppgiften undandragits.

Den, som dömes till straff enligt denna paragraf, skall jämväl förpliktas utgiva den skatt, som genom det oriktiga förfarandet undandragits.

14 §.

1 mom. Tjänsteman, vilken på grund av sin befattning med ärende, som i denna förordning avses, erhållit del av deklARATION eller skattskyldigs bok-

föring, må ej i vidare mån än hans tjänsteutövning fordrar yppa vare sig innehållet i sådan deklaration eller skattskyldigs affärsförhållande, varom han därvid erhållit kännedom. Den häremot bryter vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

2 mom. Den, som på grund av sådant förordnande om statistisk bearbetning av deklarationer, som i 11 § sägs, erhållit del av deklaration, må ej utom tjänsten yppa något av deklarationens innehåll. Vid överträdelse härav vare den skyldige förfallen till ansvar, som i 1 mom. stadgas.

15 §.

Länsstyrelse äger ådöma böter eller fälla till utgivande av vite enligt 12 §. Åtal för förseelse, som i 13 eller 14 § omförmäles, skall anhängiggöras vid allmän domstol.

16 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

17 §.

Bestämmelser rörande uppbörd av skatt, som i denna förordning avses, så ock de närmare föreskrifter, som eljest för tillämpning av denna förordning erfordras, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

4) Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

Häri genom förordnas, att för brännoljor, som avses i förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor, skall, utöver skatt enligt nämnda förordning, till staten erläggas tilläggsskatt med två öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1940 och gäller med avseende å brännoljor, som förbrukas från och med nämnda dag till och med den 30 juni 1940.

Till utskottets behandling hava överlämnats följande, i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 43 i första kammaren av herr *Björck m. fl.* samt nr 58 i andra kammaren av herr *Tengström m. fl.*, vari hemstälts,

»att riksdagen måtte avslå det i Kungl. Maj:ts proposition nr 84 framlagda förslaget till förordning om extra tilläggsskatt på bensin och lättbentyl och

besluta, att det i samma proposition framlagda förslaget till förordning om tilläggsskatt får följande ändrade lydelse:

Häri genom förordnas, att för bensin — — — till staten erlägges tilläggsskatt med *fyra* öre per liter — — —.

— — — 30 juni 1940»;

2) motionen nr 59 i andra kammaren av herrar *Onsjö* och *Olsson* i Kulenbergstorp, däri hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att den av Kungl. Maj:t föreslagna skatten å bensin måtte utgå efter enhetliga grunder»; samt

3) motionen nr 62 i andra kammaren av herr *Henriksson*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte antaga den i Kungl. Maj:ts proposition nr 84 föreslagna förordningen om tilläggsskatt å bensin med den ändringen att tilläggsskatten beslutas utgå med 4 öre per liter, samt

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i samma proposition framlagda förslag om förordning om extra tilläggsskatt å bensin och lättbentyl.»

Beträffande de skäl, som i motionerna anförts till stöd för de däri framställda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till utskottet har i anledning av förevarande proposition inkommit *dels* en den 6 december 1939 dagtecknad skrivelse från Kungl. automobilklubben, Motormännens riksförbund, Bilverkstädernas riksförbund och Bensindistributörers riksförbund *dels ock* en skrivelse av den 8 december 1939 från Svenska automobilhandlareföreningen.

De nuvarande automobilskatteerna utgöras av den egentliga automobilskatten eller fordonsskatten samt av skatteerna å drivmedel.

Enligt 1 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit, sådan paragrafen lyder enligt förordning den 14 oktober 1939 (nr 711), skall skatt erläggas för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, med 12 öre för liter samt för motorsprit med 6 öre för liter. Beskattningen av motorsprit har emellertid ännu icke vunnit tillämpning utan genom upprepade beslut har successivt medgivits uppskov med skattens ikraftträdande. Det senaste uppskovet har lämnats genom förordning den 30 april 1937 (nr 186) och gäller för tiden till den 1 juli 1940.

Enligt 1 § förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännolja, sådant detta författningsrum lyder enligt förordning den 29 april 1938 (nr 140), utgår vidare skatt med 9

öre för liter för sådan petroleumprodukt (brännolja), som användes för drivande av automobil och för vilken icke utgår skatt enligt förordningen om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Inkomsterna av automobilskattemedlen, vilka för närvarande användas för vägväsendets behov, hava i riksstaten för budgetåret 1939/40 upptagits med 136 miljoner kronor, varav i fordonsskatt 37 miljoner kronor och i bensinskatt 99 miljoner kronor.

Beträffande försäljningen och användningen av motorbränsle ha i nuvarande läge vidtagits särskilda åtgärder. Dessa gå i huvudsak ut på följande.

Såväl försäljningen av bensin och lättbentyl som användningen av dylika bränslen till vissa fordon är från och med den 22 oktober 1939 underkastad reglering och kontroll i enlighet med bestämmelser i kungörelse den 6 oktober 1939 (nr 699). Försäljning av bensin och lättbentyl för förbrukningsändamål får med vissa undantag icke äga rum annat än mot avlämnande av inköpskuponger. Dessa äro av två slag; de äro antingen fogade vid talong (inköpskort) eller bundna i särskilt häfte (inköphäfte). Inköpskort tilldelas fordonsinnehavare, vilka för sin verksamhet prövas vara i behov av nu ifrågavarande motorbränsle. Sådant kort medför bland annat rätt till inköp av vissa kvantiteter bränsle under viss bestämd tid. Inköphäfte är däremot avsett för utvidgad tilldelning av bensin och lättbentyl, då tillgången det medger. Användningen av inköphäften är beroende på beslut av Kungl. Maj:t för varje särskild period. Innehavare av motorfordon kan erhålla inköphäfte oberoende av om han är berättigad till erhållande av inköpskort eller ej. Fordonsinnehavare, som med hänsyn till förråd av bensin, varöver han förfogar, icke kan erhålla inköpskort eller inköphäfte men enligt bestämmelserna i förenämnda kungörelse eljest skulle varit berättigad till sådan tilldelning, kan erhålla tillståndsbevis, som medför rätt att framföra fordonet i viss i beviset angiven omfattning.

Användningen och försäljningen av motorbrännolja och fotogen för drivande av vissa fordon är reglerad genom en särskild kungörelse den 6 oktober 1939 (nr 700). För användning av nämnda slag av bränsle fordras särskilt tillstånd. Viss begränsning av tilldelningen av detta bränsle är jämväl föreskriven.

I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har departementschefen bland annat framhållit, att han med hänsyn till rådande statsfinansiella läge inom finansdepartementet låtit verkställa en utredning för utrönande av möjligheterna att genomföra en extra automobilbeskattning, avsedd att, i motsats till vad som för närvarande gäller om inkomsten av automobilskattemedlen, tillföras den allmänna budgeten.

Av de olika förslag till ordnande av en extra beskattning å motortrafiken, vilka övervägts vid förenämnda utredning, har departementschefen funnit en ytterligare beskattning av drivmedlen vara den mest lämpliga skatteformen.

Departementschefen har i fråga om de olika förslagen till extra skatt å motortrafiken anfört följande:

»Vid utformningen av en höjd bensinbeskattning ha två till en viss grad olika linjer varit föremål för övervägande. De ha båda utgått ifrån att biltrafiken å ena sidan utgör en oundgänglig del av vårt transportväsen och därmed av vårt näringsliv överhuvud, men att å andra sidan särskilt våra personbilar, hur mycket de än alltmera ingått som en självklar beståndsdel i en höjd levnadsstandard, dock i icke oväsentlig utsträckning fortfarande uppfattas såsom hörande till det oundgängliga eller lyxbetonade. I den mån bensinförbrukningen vid personbilar har denna karaktär av överflödskonsumtion synes den icke kunna förbigås, då man i ett svårt finansläge söker efter olika möjligheter att beskatta oundgängliga varor. Förbrukningen av bensin vid yrkesmässig verksamhet, icke minst vid godstransporter, borde däremot från denna synpunkt såvitt möjligt lämnas fri. Den ena linjen för utformande av en i nuvarande krisläge påkallad extra beskattning av bensinen skulle sålunda innebära ingen eller en mycket obetydlig förhöjning av den redan utgående skatten på all bensin, men därjämte en ganska avsevärd tilläggsskatt för den bensinförbrukning, som efter vissa grunder kännetecknas såsom oundgänglig eller lyxartad. Den andra linjen har, såsom redan blivit nämnt, samma praktiska utgångspunkt i förbrukningens växlande karaktär, men svårigheten att dra en skarp gräns mellan två olika slag av konsumenter anses böra leda till större försiktighet vid införandet av två skilda skattesatser. Den oundgängliga förbrukningen skulle alltså fortfarande bli föremål för en tilläggsskatt, men av mera blygsam storleksordning, medan tilläggsskatten på all bensin finge sättas i någon mån högre.

Då jag vid valet mellan dessa två linjer för beskattningen ansett övervägande skäl tala för den sistnämnda, beror detta framför allt därpå, att en differentierad beskattning för närvarande endast synes möjlig i anknytning till den nu genomförda ransoneringen och den därvid bibehållna uppdelningen av biltrafiken efter graden av oundgänglighet för näringslivet och för den enskilde. De svagheter, varmed denna uppdelning får anses vara behäftad, mana till en viss försiktighet, då samma skiljelinje skall brukas för att dra gränsen mellan två olika skattesatser. Slutsatsen blir att tilläggsskatten på all bensin synes böra sättas så pass högt som till tre öre per liter, medan den extra tilläggsskatten på den särskilda tilldelning av bensin, som väntas under vissa förhållanden komma alla konsumenter tillgodo, icke sättes högre än ytterligare tio öre per liter. Det är tydligt att en sålunda anordnad beskattning icke får utgöra något hinder för Kungl. Maj:t att i fortsättningen anpassa formerna för ransoneringen av bensin efter ändrade förhållanden.

Vad angår brännolja, som användes för drivande av automobil, bör detta motorbränsle givetvis jämväl drabbas av tilläggsskatt. Den nuvarande proportionen mellan skatten å brännolja och skatten å bensin torde därvid i huvudsak böra bibehållas oförändrad. Som förut nämnts utgår bensin-skatten med 12 öre för liter och skatten å brännolja med 9 öre för liter. Med

en sammanlagd bensinskatt av 15 öre för liter borde skatten å brännolja bestämmas till 11.25 öre för liter. Vid övervägande av, huruvida den erforderliga avjämnningen bör ske uppåt eller nedåt, får jag erinra om att vid fastställande år 1938 av den nuvarande skatten å brännolja, med bibehållande av dåvarande proportion mellan ifrågavarande skatter, skatten å brännolja bort bliva 8.4 öre för liter men att en avjämnning uppåt ansågs böra ske till 9 öre för liter. Nu berörda förhållande synes mig tala för att sammanlagda skatten å brännolja icke bör överstiga 11 öre för liter, därav 2 öre för liter bör utgå såsom tilläggsskatt. Såsom ytterligare skäl härför må anföras, att brännoljan huvudsakligen användes för drivande av större last-automobiler samt av omnibussar, vilka sistnämnda nyttjas i mera intensiv trafik.

Bestämmelserna om tilläggsskatterna å bensin och brännolja torde böra träda i kraft den 1 januari 1940.

I anslutning till införandet av tilläggsskatten å bensin torde den 1 januari 1940 ineliggande lager av bensin böra bliva föremål för efterbeskattning jämlikt i huvudsak samma grunder som enligt förordningen den 29 april 1938 (nr 139) tillämpades i fråga om bensin, som den 1 juli 1938 fanns i riket. Förslag till bestämmelser om uppbörd av sådan skatt torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

Den extra tilläggsskatten å sådant motorbränsle, som under vissa förhållanden kan tilldelas alla konsumenter, bör av praktiska skäl utgå med samma belopp för lättbentyl som för bensin, ehuru lättbentyl till viss del består av skattefri motorsprit. Genom kungörelse den 10 november 1939 (nr 799) har Kungl. Maj:t förordnat, att innehavare av inköphäfte må under tiden från och med den 19 november 1939 till och med den 13 januari 1940 verkställa inköp av bensin eller lättbentyl med begagnande av vissa angivna inköpskuponger. Under nu löpande inköpsperiod synes den extra tilläggsskatten lämpligen icke böra träda i kraft, utan torde med skattens uttagande böra anstå till dess innehavare av inköphäfte genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t erhålla tillstånd att efter utgången av nämnda period ånyo inköpa bensin och lättbentyl.

Då den extra tilläggsskatten skall utgå endast å en del av förbrukningen av bensin och lättbentyl, kan uppbörden och redovisningen av skatten icke ordnas på samma sätt som gäller för den nuvarande bensinskatten och som är avsett att tillämpas jämväl beträffande tilläggsskatten å bensin. I fråga om den extra tilläggsskatten torde uppbörds- och redovisningsförfarandet kunna tänkas ordnat efter i huvudsak följande linjer. Innehavare av inköphäfte skall, innan bensin eller lättbentyl inköpes med begagnande av vissa kuponger, å postanstalt inbetala den extra tilläggsskatt, som skall erläggas för den ifrågavarande myckenheten. Å det erlagda skattebeloppet skall vederbörande posttjänsteman utfärda kvitto, vari angives, för vilka inköpskuponger skatt betalats. Vid utlämnande av bensin eller lättbentyl mot inköpskupongerna skall säljaren tillse, att skatten erlagts. För fordonsägarna torde en sådan anordning icke komma att medföra alltför mycket

besvär, och den öppnar dessutom möjlighet att erlægga skatten i småposter i mån av förbrukningen av drivmedel. Slutligt förslag till lösning av här berörda frågor torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.»

Avkastningen av de nya skatterna å motortrafiken har departementschefen uppskattat för helt år till 20 à 25 miljoner kronor.

I likhet med departementschefen finner utskottet det i nuvarande läge vara nödvändigt att av motortrafiken utvinna ökade statsinkomster. Utskottet delar därvid departementschefens uppfattning, att intäkten av den extra automobilbeskattningen bör tillföras den allmänna budgeten.

Utskottet.

Vad angår utformningen av en höjd bensinbeskattning finner utskottet övervägande skäl tala för den föreslagna differentierade beskattningen. Genom denna anordning synes en mera rättvis fördelning av skattebördan kunna verkställas än om den ökade skatten, på sätt motionsvis föreslagits, uttages genom en enhetlig höjning av skatten å all bensin. Under nu rådande förhållanden finner utskottet angeläget, att den del av biltrafiken, som utgör en oundgänglig del av vårt transportväsen och därmed av vårt näringsliv överhuvud, icke drabbas av samma kostnadsökning som den mera oundgängliga eller i viss mån lyxbetonade trafiken. Från statsmakternas sida hava åtgärder av skilda slag vidtagits i syfte att begränsa den allmänna prisstegring, som kan väntas bliva en följd av den rådande krisen. Transportkostnaderna äro därvid av en sådan betydelse för prisbildningen, att en höjning av dessa kostnader icke kan undgå att påverka varupriserna. I detta sammanhang bör jämväl beaktas, att bensinpriset redan måst ökas ganska väsentligt på grund av i första hand ökade fraktkostnader. Med hänsyn härtill finner utskottet det vara synnerligen angeläget, att vid en av statsfinansiella skäl nödvändig skärpning av bensinbeskattningen största försiktighet iakttages, samt att skatten å bensin, som användes i nyttotrafiken, såvitt möjligt icke bör höjas mer än som är erforderligt för vinnande av den åsyftade inkomstökningen.

Skattens differentiering torde sannolikt medföra någon minskning av bensinförbrukningen i den mera oundgängliga trafiken. Utskottet kan emellertid icke uppfatta en dylik effekt som någon olägenhet, eftersom därigenom i gengäld ökad möjlighet att tillhandahålla bensin åt den nödvändiga trafiken torde uppkomma. Utskottet förbiser ingalunda, att det nuvarande ransoneringssystemet, till vilket den differentierade beskattningen anknyter sig, företer vissa svagheter, vilka dock ingalunda avlägsnas genom en enhetlig beskattning. Det har visat sig svårt att dra upp en bestämd och för hela landet enhetlig gräns mellan oundgänglig och oundgänglig trafik. Med de erfarenheter som redan vunnits vid tillämpningen av ransoneringssystemet torde det likväl vara möjligt att genom ändringar i bestämmelserna åstadkomma en mera tillfredsställande ordning härutinnan. Som oundgänglig torde man böra exempelvis betrakta trafik med lastbilar, linjebussar, taxe- och övriga trafikbilar samt privatbilar, som mera regel-

bundet begagnas för transport av förnödenheter, alltså bilar, som tjäna förvärvssyfte. De farhågor, som i motionerna framförts, att den differentierade beskattningen kan leda till ett ökat avförande av personbilar ur automobilregistret, finner utskottet icke böra tillmätas alltför stor betydelse, då fråga allenast är om en skatt av tidsbegränsad natur. I någon mån kan en dylik avregistrering komma att äga rum. Men huvudsakligen torde privatbilägarna på så sätt komma att reagera mot den högre beskattningen, att de minska på antalet körningar.

På grund av det anförda och då utskottet icke funnit skäl till erinran mot de föreslagna skattesatsernas storlek samt ej heller mot förslagen i övrigt, får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Med det nu anförda har utskottet jämväl tagit ställning till de i motionerna väckta förslagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte — i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 84 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 43 och II: 58 ävensom motionerna II: 59 och II: 62 — antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om tilläggsskatt å bensin;
- 2) förordning om extra tilläggsskatt å bensin och lättbentyl;
- 3) förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 januari 1940;

B) att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännolja.

Stockholm den 14 december 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Nilsson* i Malmö, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Wahlmark*, *Berling*, *Andrén*, *Sjödahl*, *Andersson* i Bussjö, *Mannerkantz*, *Nisser* och *Ohlin*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Eriksson* i Stockholm, *Björklund*, *Svensson* i Grönvik, *Olsson* i Gävle, *Anderson* i Norrköping, *Jonsson* i Eskilstuna, *Gustafson* i Vimmerby, *Carlström* i Södergården, *Lundell*, *Andersson* i Tungalsta och *Gustavson* i Västerås.

Reservationer

1) av herrar *Gränebo, Gustafsson* i Benestad, *Andrén, Mannerskantz, Nisser, Ohlin, Anderson* i Norrköping, *Gustafson* i Vimmerby, *Carlström* i Södergården samt *Lundell*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I likhet med departementschefen finner utskottet det i nuvarande läge vara nödvändigt att av motortrafiken utvinna ökade statsinkomster. Utskottet delar därvid departementschefens uppfattning, att intäkten av den extra automobilbeskattningen bör tillföras den allmänna budgeten.

Utskottet kan däremot icke biträda förslaget om en differentierad bensinbeskattning i anknytning till nu gällande bestämmelser om försäljningen och användningen av motorbränsle. Förslaget i denna del finner utskottet vara behäftat med stora olägenheter i skilda hänseenden. En extra tilläggs-skatt av den storleksordning, som i propositionen föreslås för bensin, vilken endast under vissa perioder tilldelas fordonsinnehavare, som icke äro berättigade att erhålla bensin mot inköpskort, innebär givetvis risk för att innehavare av fordonen komma att avföra dem ur automobilregistret i större omfattning än som redan ägt rum. Eftersom fordonet på grund av bensinransoneringen endast kan utnyttjas i mindre omfattning än vanligt, utgör redan den nuvarande fordonsskatten en skärpt beskattning per körd mil. Den föreslagna extra tilläggs-skatten å 10 öre per liter å bensin skulle ytterligare skärpa nämnda beskattning för de fordonsägare, varom nu är fråga, och därigenom troligen medföra en tendens till avregistrering. Följden härav bleve minskad inkomst för statsverket av icke blott bensinskatt utan även fordonsskatt. Det får därför anses tvivelaktigt, om den extra tilläggs-skatten kommer att tillföra statskassan avsett belopp. Avregistrering av ett antal bilar medför dessutom fara för att fordonens underhåll försummas. Ur beredskapssynpunkt och särskilt i nuvarande läge måste det anses vara synnerligen allvarligt, om fordonsbeståndet icke befinner sig i fullt drift-dugligt skick. Det är också möjligt att en betydande fördyring av denna del av biltrafiken kommer att återverka på omsättningen inom automobilhandeln och därigenom ytterligare minska de redan mycket starkt reducerade arbetstillfällena för såväl bilindustriens som bilhandelns anställda.

På sätt departementschefen anfört är uppdelningen av automobiltrafiken efter graden av outhållighet för näringslivet och för den enskilde behäftad med sådana svagheter, att dessa böra mana till försiktighet, då samma skilje-linje skall brukas för att draga gränsen mellan olika skattesatser för nämnda slag av trafik. Utskottet delar till fullo denna uppfattning och finner detta skäl ytterligare tala mot den föreslagna anordningen att anknyta den differentierade bensinbeskattningen till det nuvarande ransoneringsystemet,

vilket visat sig i tillämpningen vara svårt att genomföra på ett fullt rättvist sätt. Härtill kommer, att anknytningen av beskattningen till nämnda system kan komma att medföra, att detta måste bibehållas under längre tid än som med hänsyn till tillgången av bensin kan visa sig vara nödvändigt. Det differentierade skattesystemet medför under alla omständigheter besvär för fordonsägarna samt icke minst betydande olägenheter ur kontrollsynpunkt. Sålunda torde det knappast vara möjligt att förhindra överlåtelser av kuponger, som berättiga till inköp av sådan bensin, som endast skall drabbas av den lägre extra skatten. Att förhindra ett sådant kringgående av bestämmelserna synes icke möjligt utan att samtidigt införa kontrollföreskrifter, vilka skulle komma att åsamka statsverket stora kostnader samt skapa missnöje och irritation hos de lojala fordonsägarna.

Utskottet delar Kungl. Maj:ts uppfattning att en skärpt beskattning av lyxkonsumtionen i nuvarande krisläge är önskvärd, men anser att olägenheterna av den föreslagna differentieringen av bensinbeskattningen äro så stora och avkastningen för statskassan så oviss, att en dylik differentiering ej kan förordas. Utskottet finner sig av förut anförda skäl böra förorda, att extra skatten å bensin uttages genom en generell ökning av skatten å all bensin. Vid övervägande av, huru den åsyftade inkomstökningen av bensinskatten skall kunna ernås, har utskottet funnit en ökning av den föreslagna tilläggsskatten å bensin med 1 öre för liter till 4 öre för liter böra vara tillfyllest. Utskottet anser sig sålunda böra föreslå en tilläggsskatt å all bensin med 4 öre för liter. En höjning av tilläggsskatten å denna vara med 1 öre utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit torde knappast kunna föranleda en sådan ökning av kostnaderna för den yrkesmässiga trafiken samt för näringslivet, att skattehöjningen i och för sig kan verka nämnvärt prisdrypande. Det torde nämligen kunna antagas, att en icke ringa del av kostnadsökningen uppväges av de besparingsåtgärder, som fordonsägarna redan vidtagit i syfte att minska på förbrukningen av bensin.

I fråga om brännolja, som användes för drivande av automobil, finner sig utskottet böra förorda den i propositionen föreslagna tilläggsskatten av 2 öre för liter. Med bibehållande av den nuvarande proportionen mellan bensinskatten och skatten å brännolja borde med en sammanlagd bensinskatt av 16 öre för liter skatten å brännolja bestämmas till sammanlagt 12 öre för liter. Då emellertid vid fastställande år 1938 av den nuvarande skatten å brännolja avjämning verkställdes uppåt från 8.4 öre till 9 öre för liter, synes skäl nu föreligga att icke öka den sammanlagda skatten till mer än 11 öre för liter. Såsom ytterligare skäl härför må anföras, att brännoljan huvudsakligen användes för drivande av större lastautomobiler samt av omnibussar, vilka sistnämnda nyttjas i mera intensiv trafik.

Utskottet har ej funnit skäl till erinran mot att bestämmelserna om extra skatterna å bensin och brännolja skola träda i kraft den 1 januari 1940 samt gälla till och med utgången av juni samma år. Likaledes tillstyrker utskottet förslaget om efterbeskattning av den 1 januari 1940 inneliggande lager av

bensin med den ändring, som föranledes av den av utskottet föreslagna skattesatsen för tilläggsskatten å bensin.

Med det nu anförda har utskottet jämväl tagit ställning till de i motionerna framlagda förslagen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 84, i vad den avser nedan under punkterna 1), 2) och 3) angivna författningsförslag, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt i anledning av de likalydande motionerna I: 43 och II: 58 ävensom motionerna II: 59 och II: 62,

1) antaga följande

Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å bensin.

Härigenom förordnas, att för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, skall — utöver skatt, varom förmäles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med fyra öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å bensin tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1940 och gäller till och med den 30 juni 1940.

2) avslå det vid propositionen fogade förslaget till förordning om extra tilläggsskatt å bensin och lättbentyl;

3) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 januari 1940, med den ändring att 1 § erhåller följande lydelse:

1 §.

För bensin, som den 1 januari 1940 klockan 6 f. m. finnes i riket, skall i den ordning nedan sägs till staten erläggas skatt med fyra öre för liter.

Är bensin blandad med annan vara, skall vid skattskyldighetens bestämmande hänsyn tagas till den myckenhet, varmed bensin ingår i blandningen.

B) att riksdagen måtte, med bifall i nedan angiven del till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om tillägsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.»

2) av herr *Berling*.